

Izdelek 9: Članek

G. P.

Novinarstvo, 1. letnik, redni študij

Ljubljana, 20. maj 2011

Železarstvo in onesnaževanje okolja

(Ne)delovanje odpraševalne naprave v jeseniškem Acroniju

JESENICE – Občani se pritožujejo nad slabim, zatohlim in jedkim zrakom. Odpraševalna naprava za plinske izpuste naj bi sesala onesnažen zrak in drobne prašne delce na dveh dimnikih jeseniške železarne ter na strehi obrata za regeneracijo kisline. Okoliški prebivalci trdijo, da naprava v nočnem času in ob deževnih dneh ne deluje, uprava in tehnično vodstvo železarne pa zatrjujeta, da naprava deluje neprekinjeno že od vsega začetka. Nekateri delavci železarne na pritiske civilne iniciative odgovarjajo z vprašanjem, ali bi ljudje raje imeli čisto okolje ali delovna mesta?

Mesto rdečega prahu

Jeseničani vse od sredine 18. stoletja živijo v tesnem stiku z železarstvom. Ko so v Savskih jamah na pobočju Karavank odkrili nahajališča železove rude, sta rodbina Buccelleni in kasneje rodbina Ruard postavili fužinarske obrate na Stari Savi. Predelava in taljenje železa sta najbolj cvetela v času velike industrijske revolucije, ko so investitorji z ustanovitvijo takratne Kranjske investicijske družbe popolnoma prenovili in posodobili jeseniške fužinarske obrate, ki so dajali delo takratnemu prebivalstvu. Z veliko industrijsko revolucijo pa se je po vsem svetu začelo tudi veliko onesnaževanje okolja. Na Jesenicah je fasade hiš, ceste, polja, travnike in gozdove na debelo prekrival rdeč prah iz železarskih obratov. Ko je bila proizvodnja posebej velika, je bilo prahu toliko, da so ga z ulic pometali kot sneg. Ljudje so zbolevali in umirali za takrat še neznanimi boleznimi.

V zadnjem času so tako evropski kot svetovni okoljski standardi sicer pripomogli k neizmerno bolj čistemu okolju, nekateri pa menijo, da še vedno ne storimo dovolj za njegovo razbremenitev.

Odpraševalna naprava

V Acroniju so si kot eno svojih prednostnih nalog postavili zmanjševanje vplivov na okolje in varovanje okolja. Svoj odnos do okolja, varnosti in zdravja pri delu želijo neprestano izboljševati. To potrjujeta pridobljena mednarodna standarda Sistem ravnanja z okoljem ISO

14001 in Sistem varnosti in zdravja pri delu OHSAS 18001. Inženirji so po teh standardih zavezani, da v Acroniju vsak dan spremljajo in merijo izpuste emisij v ozračje ter kakovost izpusta odpadne vode.

V letu 2006 so za pridobitev teh standardov in za podaljšanje okoljskega dovoljenja s strani Ministrstva za okolje in prostor na dimnike vroče valjarne ter na streho obrata za regeneracijo kisline namestili novo odpraševalno napravo. Dobavilo in montiralo jo je podjetje Himomontaža, d.o.o. iz Maribora. Naprava deluje tako, da sesa odpadne pline iz plavža, ki najprej potujejo skozi grobi filter iz peska, kjer se ustavijo največji delci, nato skozi mokri razžvepljevalni filter, nazadnje pa skozi globoki vodni filter. Nova odpraševalna naprava naj bi zmanjšala onesnaževanje okolja pod zakonsko določeno mejo.

Pesek v oči

Naselji Slovenski Javornik in Koroška Bela tik ob železarni sta najbolj prizadeti, pravijo domačini. Kljub temu, da železarna nenehno pridobiva nove okoljske standarde in namenja milijone v okoljske naložbe, izboljšanja ni čutiti. Nabrežje reke Save je vidno onesnaženo z odpadno žlindro, trdijo prebivalci. Zaradi onesnaženega zraka in vse bolj pogostega zbolevanja ljudi za rakom na dihalih je civilna iniciativa Zeleni klic jeklarstvu, v kateri je združenih 410 krajanov, leta 2005 zahtevala sestanek s takratnim vodstvom železarne. Krajanji so predstavili rezultate neodvisnih meritev, ki so pokazali povečane količine kroma, molibdena in drugih nevarnih snovi. Vodstvo železarne je na sestanku obljubilo, da bo onesnaženost zraka zmanjšala nova odpraševalna naprava, ki jo bodo namestili prihodnje leto. Vodja civilne iniciative Mirjam Martinuč je povedala, da se je po letu 2006 prašenje s strehe Acronija res zmanjšano. Nastal pa je nov problem. Prebivalci v neposredni okolici železarne običajno v zgodnjih jutranjih urah opazijo rdečkast dim, ki se po namestitvi odpraševalne naprave ne bi smel več pojavljati v ozračju, ob vetrovnem vremenu pa vonjajo tudi kislino, pravi Martinučeva. Civilna iniciativa sumi, da v nočnem času, ob deževnem vremenu in, ko je vidljivost na splošno zmanjšana, odpraševalno napravo preprosto izključijo. »Acroni služi na račun zdravja ljudi,« je povedal neposredni sosed železarne in upokojeni inženir metalurgije Janez Markelj. »Vedeti morate, da je obratovanje take odpraševalne naprave povezano z enormnimi stroški. Redno morajo menjavati filtre in dodatna poraba električne energije jim ob ne preveč dobrem poslovanju tudi ne diši preveč,« je še dodal inženir Markelj. Tudi Marija Štendler ne opazi bistvene izboljšave po namestitvi naprave. Dejala je, da se njene bele ploščice na hišni terasi ob dežju obarvajo oranžno, perila pa ne more puščati obešenega čez noč, saj so bele majice zjutraj roza barve. Civilna iniciativa zato odločno zahteva pojasnila in

ponoven sestanek z vodstvom, vse glasnejši pa so tudi pozivi k zmanjšanju proizvodnje, saj po besedah Štendlerjeve železarna prispeva več slabega kot dobrega v skupno okolje.

Acroni zavrača očitke

»Skrb za zdrav in varen življenjski prostor je temeljna vrednota poslovanja našega podjetja,« odgovarja glavni direktor Slavko Kanalec. Posebej je poudaril, da odpraševalna naprava vse od začetka obratovanja v letu 2006 ni bila namerno izključena. »Odpraševalno napravo izključimo samo ob remontu, ko opravimo nujna vzdrževalna dela, zato odločno zavračam vse očitke krajanov,« dodaja. Direktor zagotavlja, da v Acroniju spremljajo in upoštevajo vse zahteve zavezujoče zakonodaje na področju okolja ter varnosti in zdravja zaposlenih. Pravočasno prepoznavajo zakonodajne zahteve in smernice ter jih vključujejo v strategijo podjetja. Na ta način uvajajo nove tehnologije v skladu z načeli varstva okolja za zmanjšanje vseh emisij, tako na področju izpustov in trdnih odpadkov, zagotavlja direktor.

Direktor predelave debele pločevine mag. Zvone Klemenc je povedal, da v podjetju spremljajo in nadzirajo emisije snovi v zrak, v vodo, merijo hrup ter ustrezno ravnajo z odpadki. Pri tem uporabljajo vhodne materiale, ki manj obremenjujejo okolje. »Zavedamo se, da Acroni deluje v bližini stanovanjskih naselij. Prijetno sobivanje je eden od naših glavnih ciljev, zato smo odprto podjetje z dostopno politiko. Pobude s strani javnosti sprejemamo, se nanje odzivamo in jih resno upoštevamo pri našem delu,« zaključuje mag. Klemenc. Acroniju so leta 2007 zaradi ugodnih okoljskih meritev na Ministrstvu za okolje in prostor podaljšali okoljsko dovoljenje do leta konca leta 2012.

Delovna mesta ali čisto okolje?

Družba Acroni je marca letos zaposlovala 1349 ljudi. V zadnjih dveh letih se je število zaposlenih že zmanjšalo za 160, saj je v podjetju stalno prisoten trend zmanjševanja števila zaposlenih. Ob stalni modernizaciji proizvodnje se namreč zmanjšuje tudi število delovnih mest. Nekateri zaposleni zato ostro nasprotujejo civilni iniciativi, češ da mečejo slabo luč na podjetje, se tam pa posredno ogrožajo tudi njihova delovna mesta. Dejstvo je, da edinole proizvodnja dejavnost ustvarja dodano vrednost in polni državni proračun. »Brez delovnih mest, ki bi kaj ustvarjala in prodajala, ta država ne bo mogla preživeti,« je spomnil Peter Trojar, ki je v proizvodnji Acronija zaposlen že petnajst let. »Železarna posluje okolju prijazno, v to sem prepričan. Zaposleni moramo biti zelo pozorni, da vse postopke izvajamo po protokolu in v skladu z navodili vodstva,« dodaja Trojar. Zaposleni so nedavno na civilno iniciativo naslovili tudi odprto pismo, v katerem Zeleni klic jeklarstvu sprašujejo, ali se jim v teh težkih časih zdijo bolj pomembna delovna mesta za preživetje ali brezhibno čisto okolje brez delovnih mest. Na razumen odgovor še čakajo, zaključuje Trojar.

Simbioza

Ljudje bi v današnjih časih brez industrije težko preživeli. Odvisni smo od surovin in končnih izdelkov, zato je nemotena oskrba z njimi izrednega pomena. Pomembno je tudi, da se naše gospodarsko kolo vseskozi vrti in nam daje živeti v blaginji. Tudi zdravo okolje je zelo pomembno. Če namreč nismo zdravi, ne moremo delati. Precep med zdravim okoljem in delovnimi mesti, ki jih v konkretnem primeru ustvarja družba Acroni, zato nujno zahteva sožitje med udeleženi. Odkrit pogovor na štiri oči bi rešil več, kot vpitje z enega na drugi breg. Za konec dodajmo, da je tej problematiki identična tista o jedrskih odpadkih. Energijo iz nuklearke bi uporabljali vsi, odpadkov pa se otepamo z največjo silo. Družbeno odgovornost za prijetno sobivanje nosimo vsi – tako podjetja kot posamezniki. Gregor Palovšnik